

I - MẠCH ĐIỆN CHỈ CÓ ĐIỆN TRỞ THUẦN R

1. ĐỘ LỆCH PHA GIỮA ĐIỆN ÁP u VÀ CƯỜNG ĐỘ DÒNG ĐIỆN i

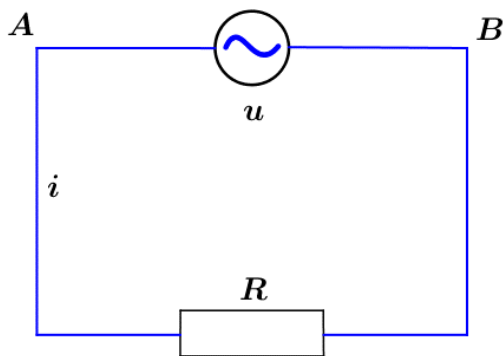
Ta có hệ phương trình:
$$\begin{cases} i = I_0 \cos(\omega t) \\ u = U_0(\omega t + \varphi) \end{cases}$$

- Xét độ lệch pha giữa u và i , ta có 3 trường hợp

+ TH1: Nếu $\varphi > 0$ thì u sẽ sớm pha hơn i .

+ TH2: Nếu $\varphi < 0$ thì u sẽ trễ pha hơn i .

+ TH3: Nếu $\varphi = 0$ thì u sẽ cùng pha so với i .

- Điện áp giữa 2 đầu đoạn mạch:

$$u = U_0 \cos(\omega t) = U\sqrt{2} \cos(\omega t)$$

- Điện áp giữa 2 đầu điện trở:

$$u_R = U_{0R} \cos(\omega t) = U_R \sqrt{2} \cos(\omega t)$$

- Cường độ dòng điện chạy trong mạch:

$$i = I_0 \cos(\omega t) = I\sqrt{2} \cos(\omega t)$$

KẾT LUẬN

Kết Luận 1: Cường độ dòng điện hiệu dụng trong mạch điện xoay chiều chỉ có điện trở thuần R có giá trị bằng thương số giữa điện áp hiệu dụng và điện trở của mạch.

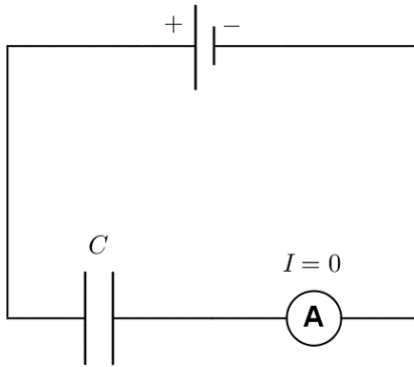
$$I = \frac{U}{R}$$

Kết Luận 2: Cường độ tức thời trong mạch cùng pha với điện áp tức thời 2 đầu mạch.

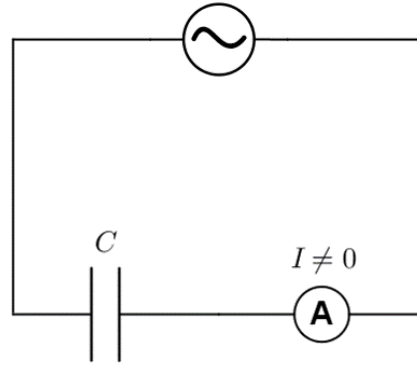
$$\begin{cases} \varphi_{uR} = \varphi_i \\ i = \frac{u_R}{R} \end{cases}$$

II - MẠCH ĐIỆN CHỈ CÓ TỤ ĐIỆN C

1. SỰ CẢN TRỞ CỦA TỤ ĐIỆN VỚI DÒNG ĐIỆN XOAY CHIỀU

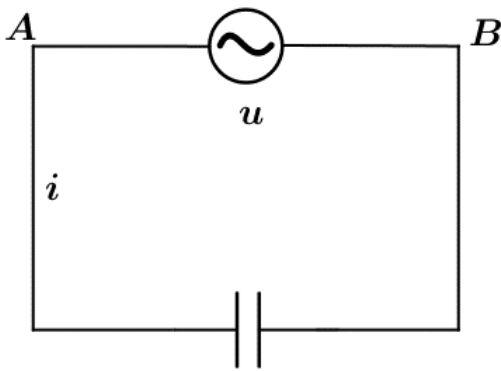

HÌNH 1

HÌNH 2

Kết Luận: Tụ điện không có dòng điện 1 chiều đi qua nhưng cho dòng điện xoay chiều đi qua.

- Điện áp giữa 2 đầu đoạn mạch:

$$u = U_0 \cos(\omega t) = U\sqrt{2} \cos(\omega t)$$

- Điện áp giữa 2 đầu tụ điện:

$$u_C = U_{0C} \cos(\omega t) = U_C \sqrt{2} \cos(\omega t)$$

- Cường độ dòng điện chạy trong mạch:

$$i = I_0 \cos\left(\omega t + \frac{\pi}{2}\right) = I\sqrt{2} \cos\left(\omega t + \frac{\pi}{2}\right)$$

KẾT LUẬN

Kết Luận 1: Hiệu điện thế giữa 2 đầu đoạn mạch chỉ có tụ điện trễ pha $\frac{\pi}{2}$ so với cường độ dòng điện chạy trong mạch.

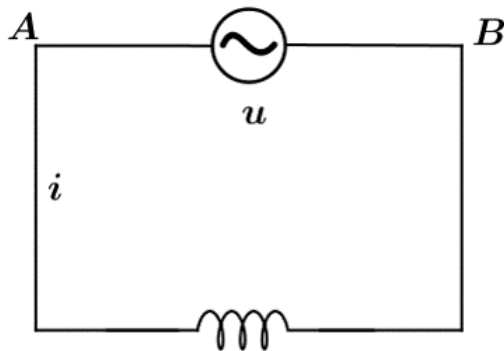
$$\varphi_{u_C} = \varphi_i - \frac{\pi}{2}$$

Kết Luận 2: Dung kháng Z_C là đại lượng đặc trưng cho tính chất cản trở dòng điện của tụ điện, được xác định bằng biểu thức: $Z_C = \frac{1}{C\omega}$, đơn vị của dung kháng là Ôm (Ω).

Kết Luận 3: Cường độ dòng điện trong mạch chỉ chứa tụ điện C có giá trị bằng thương số của điện áp 2 đầu đoạn mạch và dung kháng của tụ điện.

$$I = \frac{U}{Z_C}$$

III - MẠCH ĐIỆN CHỈ CÓ CUỘN CẢM THUẦN L

- Cường độ dòng điện chạy trong mạch:

$$i = I_0 \cos(\omega t) = I\sqrt{2} \cos(\omega t)$$

- Điện áp giữa 2 đầu đoạn mạch:

$$u = U_0 \cos\left(\omega t + \frac{\pi}{2}\right) = U\sqrt{2} \cos\left(\omega t + \frac{\pi}{2}\right)$$

- Điện áp giữa 2 đầu cuộn cảm:

$$u_L = U_{0L} \cos\left(\omega t + \frac{\pi}{2}\right) = U_L\sqrt{2} \cos\left(\omega t + \frac{\pi}{2}\right)$$

KẾT LUẬN

Kết Luận 1: Hiệu điện thế giữa 2 đầu đoạn mạch chỉ có cuộn cảm thuần pha $\frac{\pi}{2}$ so với cường độ dòng điện chạy trong mạch.

$$\varphi_{u_L} = \varphi_i + \frac{\pi}{2}$$

Kết Luận 2: Cảm kháng Z_L là đại lượng đặc trưng cho tính chất cản trở dòng điện của cuộn, được xác định bằng biểu thức: $Z_L = L\omega$, đơn vị của dung kháng là Ôm (Ω).

Kết Luận 3: Cường độ dòng điện trong mạch chỉ chứa cuộn cảm thuần có giá trị bằng thương số của điện áp 2 đầu đoạn mạch và cảm kháng của cuộn cảm.

$$I = \frac{U}{Z_L}$$

BÀI TẬP - CÁC MẠCH ĐIỆN XOAY CHIỀU

PHẦN I. TỰ LUẬN

Bài tập 1: Đặt điện áp xoay chiều $u = 220\sqrt{2} \cos\left(100\pi t - \frac{\pi}{3}\right)$ (V). vào hai đầu điện trở $R = 50 \Omega$.

- A) Xác định biểu thức của cường độ dòng điện qua điện trở?
- B) Xác định cường độ hiệu dụng của dòng điện qua điện trở?
- C) Xác định công suất tỏa nhiệt trên điện trở?

Bài tập 2: Đặt điện áp xoay chiều $u = 200\sqrt{2} \cos\left(100\pi t + \frac{\pi}{3}\right)$ (V) đặt vào hai đầu cuộn cảm thuần có độ tự cảm $L = \frac{2}{\pi}$ H

- A) Xác định cảm kháng của cuộn cảm thuần?
- B) Xác định biểu thức của cường độ dòng điện chạy qua cuộn cảm thuần?
- C) Xác định từ thông cực đại qua cuộn cảm thuần?

Bài tập 3: Đặt điện áp xoay chiều vào hai đầu tụ điện có điện dung $C = \frac{2 \cdot 10^{-6}}{\pi}$ F thì dòng điện chạy trong mạch có biểu thức $i = 2 \cos\left(100\pi t - \frac{\pi}{2}\right)$ A.

- A) Xác định dung kháng của tụ điện?
- B) Xác định biểu thức của điện áp u đặt vào hai đầu tụ điện?
- C) Xác định điện tích cực đại của tụ điện?

PHẦN II. TRẮC NGHIỆM

Câu 1. Cho cuộn cảm có độ tự cảm L mắc trong mạch điện xoay chiều với tần số góc là ω . Cảm kháng Z_L của cuộn dây được tính bằng biểu thức

- A) $Z_L = L\omega$.   B) $Z_L = \frac{1}{L\omega}$.   C) $Z_L = \frac{1}{\sqrt{L\omega}}$.   D) $Z_L = \sqrt{L\omega}$.

Câu 2. Cho tụ điện có điện dung C mắc trong mạch điện xoay chiều với tần số góc là ω . Dung kháng Z_C của cuộn dây được tính bằng biểu thức

- A) $Z_C = C\omega$.   B) $Z_C = \frac{1}{C\omega}$.   C) $Z_C = \frac{1}{\sqrt{C\omega}}$.   D) $Z_C = \sqrt{C\omega}$.

Câu 3. Đối với dòng điện xoay chiều, cảm kháng của cuộn cảm là đại lượng đặc trưng cho sự

- A) cản trở dòng điện, dòng điện có tần số càng nhỏ càng bị cản trở nhiều.
- B) cản trở dòng điện, dòng điện có tần số càng lớn càng ít bị cản trở.
- C) ngăn cản hoàn toàn dòng điện.
- D) cản trở dòng điện, dòng điện có tần số càng lớn càng bị cản trở nhiều.

- Câu 4.** Đối với dòng điện xoay chiều, dung kháng của tụ điện là đại lượng đặc trưng cho sự
- (A) cản trở dòng điện, dòng điện có tần số càng nhỏ càng bị cản trở nhiều.
  - (B) cản trở dòng điện, điện dung càng lớn càng bị cản trở nhiều.
  - (C) ngăn cản hoàn toàn dòng điện.
  - (D) cản trở dòng điện, dòng điện có tần số càng lớn càng bị cản trở nhiều.

- Câu 5.** Kết luận nào sau đây là đúng về cuộn dây và tụ điện
- (A) tụ điện cho dòng điện không đổi đi qua, cuộn dây không cho dòng điện không đổi đi qua.
  - (B) cuộn dây cho dòng điện không đổi đi qua, tụ điện không cho dòng điện không đổi đi qua.
  - (C) cuộn dây và tụ điện đều cho dòng điện không đổi đi qua.
  - (D) cuộn dây và tụ điện đều không cho dòng điện không đổi đi qua.

- Câu 6.** Mạch điện chỉ chứa phần tử nào sau đây không cho dòng điện không đổi chạy qua?
- (A) cuộn dây thuần cảm.
  - (B) điện trở thuần nối tiếp với tụ điện.
  - (C) cuộn dây không thuần cảm.
  - (D) điện trở thuần nối tiếp với cuộn dây thuần.

- Câu 7.** Trong đoạn mạch điện xoay chiều chỉ có điện trở thuần, cường độ dòng điện trong mạch và điện áp ở hai đầu đoạn mạch luôn
- (A) ngược pha nhau.
  - (B) lệch pha nhau $\frac{\pi}{3}$.
  - (C) cùng pha nhau.
  - (D) lệch pha nhau $\frac{\pi}{2}$.

- Câu 8.** Trong một đoạn mạch điện xoay chiều chỉ có tụ điện thì hiệu điện thế ở hai đầu đoạn mạch
- (A) sớm pha $\frac{\pi}{2}$ so với cường độ dòng điện.
  - (B) trễ pha $\frac{\pi}{4}$ so với cường độ dòng điện.
  - (C) trễ pha $\frac{\pi}{2}$ so với cường độ dòng điện.
  - (D) sớm pha $\frac{\pi}{4}$ so với cường độ dòng điện.

- Câu 9.** Trong một đoạn mạch điện xoay chiều chỉ có cuộn dây thì hiệu điện thế ở hai đầu đoạn mạch
- (A) sớm pha $\frac{\pi}{2}$ so với cường độ dòng điện.
  - (B) trễ pha hơn so với cường độ dòng điện.
  - (C) trễ pha $\frac{\pi}{2}$ so với cường độ dòng điện.
  - (D) sớm pha hơn so với cường độ dòng điện.

- Câu 10.** Hiệu điện thế giữa hai đầu cuộn dây nhanh pha 90° so với cường độ dòng điện xoay chiều qua mạch khi
- (A) trong mạch có thêm điện trở thuần.
  - (B) mạch chỉ có cuộn dây.
  - (C) xảy ra trong mạch điện không phân nhánh.
  - (D) điện trở trong của cuộn dây bằng không.

———— HẾT ————

BẢNG ĐÁP ÁN

1 A   2 B   3 D   4 A   5 B   6 B   7 C   8 C   9 D   10 D